

Marts og April Maaneder.

Agerdyrkningsberetning

fra sidste Halvdel af Maj.

Vintersæden. Jordens Foraarsbehandling. Vaarsædens Lægning og Spiring. Græsmarkerne. Kvægets Foder-, og Sundhedstilstand. Mælkeudbyttet. Studegaardene. Kælving. Lægning. Ufrugtbarhed blandt Svinene. Engvanding. Uddrag af Beretninger fra Samsø, Lolland-Falster og Ringkjøbingegnen.

Vintersæden stod ved Foraarets Komme særdeles godt; kun paa enkelte Steder paa lettere Jord i Jylland havde den sildigsaade Rug lidt noget af Stormene; iøvrigt var der mest Frygt for at Vintersæden skulde blive for stærk. Den stærke Nattefrost i Begyndelsen af Maj, især den 4de, 5te og 6te, da Varmen endog sank indtil 5° under Frysepunktet, standsede imidlertid pludseligt og stærkt den for yppige Udvikling, og hvor Rugen var ved at stride igennem, hvilket den enkeltvis begyndte med de sidste Dage af April, om det end først almindelig fandt Sted den 10—14. Maj, blev en større eller mindre Del af Aæene undertiden ødelagte, og den derved foraarsagede Skade blev enkelte Steder af ikke ringe Betydning, men er jævnlig bleven forvæxlet med den Skade, som undertiden i temmelig stort Maal er foraarsaget af et lille Insekt, som overgnaver det

øverste Stængelstykke, hvorved hele Aget visner. Med Undtagelse heraf har Rugen imidlertid udviklet sig meget kraftig. Ogsaa Hvedemarkerne, der enkeltvis vare saa stærke, at man endog lod Faarene græsse paa dem i Begyndelsen af April, bleve stærkt hæmmede i deres for frodige Udvikling ved de nævnte Frostnætter. Imidlertid gjenvandt de ved Regnen og det milde Vejr, som indtraf omtrent den 7de—8de Maj, atter deres kraftige grønne Farve; kun paa alle side, slet afgravede, lavt liggende Jorder og især paa tørveagtige Jorder tog den saa megen Skade, at det vil være tvivlsomt, om det senere gunstige Vejr helt vil kunne afhjælpe denne. Naar da tillige undtages enkelte Hvedemarker hist og her, der have lidt særdeles meget af Krager og Wildgjæs, saa at de endog undertiden ere omploiede, staa Vintersædsmarkerne i det Hele taget særdeles lovende.

Sjældent have Vaarsædsmarkerne været saa bekvemme at bearbejde som i dette Foraar; de faldt udmærket fra Farven, og selv stærkt lerede Jorder hensmulrede let. Grunden hertil ligger sikkert navnlig i en heldig og tør Efterarspløjning, og i at Jorden dels var meget tør fra forrige Sommer, dels kun fik forholdsvis lidt Vintervand. Dette gjaldt især for Marts Maanedes Bedkommende, nemlig kun $\frac{1}{3}$ Del af den almindelige Regnmængde, og Jorden var derfor ogsaa meget tidlig tjenlig til at modtage Sæden. Paa enkelte Steder, f. Ex. paa Falsler, begyndte man paa drænedde Jorder allerede at lægge Bølgæseden den 16de—18de Marts og havde i det væsentlige tilfæet de første Dage i April; men i Almindelighed begyndtes der dog først en af de sidste Dage i Marts eller først i April, og man blev da færdig lidt efter Midten af April; kun i de Egne, hvor der tillige dyrkes meget Grd. Bng, traf Saatiden ud til Maanedens Udgang eller endog lidt ind i Maj. Vaarsædens Røgning stete altfaa næsten 14 Dage tidligere end almindelig, og under saa gunstige Vilkaar, som man vel kunde ønske sig; kun hvor man forarspløjer 1 eller 2 Gange traf Saatiden ud, saa man kom helt ind i den tørre Periode, og Jorden blev mindre bekvem. Selv hvor man kun bruger Farven, er man ofte tilbøjelig til

en for stærkt Foraarsbearbejdning endog paa drænedede Jorder, hvor Jorden dog efter en dyb og god Efteraarspløjning i Reglen ligger saa porøs og let om Foraaret, at en stærkt Svenskharvning sikkert vil staae mere end gavne.

Ogsaa iaar har den tidligst saaede Baarsæd i Reglen været stillet heldigst; den kom vel ikke hurtig op, men den fik paa den anden Side Tid til at rodfæstes godt. Overalt kom den jævnt, undtagen hvor en sildigere Saaning traf en for tør Jord. Den fremspirede Baarsæd stod derfor smukt ved Maj Maanedes Begyndelse, men den stærke Nattefrost navnlig i Forening med den vedholdende Tørke og stærke Solvarme om Dagen stædede den kjendelig, navnlig paa alle siede, lavtliggende Jorder, og tildels ogsaa paa de lette, simple og noget højtliggende Jorder, hvor Baarsæden desuden havde lidt af Stormene sidst i April. Af de forskjellige Sædarter var det især Erter, Bønner og Grd. Byg, ligesom ogsaa tildels det sildig saaede 2rd. Byg, der led derunder, hvorimod det ugunstige Vejr mindre mærkedes paa Havren. Da der fra den 7. Maj jævnligen kom Regn, fik Markerne imidlertid hurtig et andet Udseende, men da Maj Maaned blev kold, trykkedes Sæden, navnlig det Grd. Byg paa en Del Jorder, medens dog Baarsæden i sin Almindelighed udfoldede sig med en ualmindelig Kraft, Friskhed og Fjælde, undtagen paa kolde, lave og tørveagtige Jorder, hvor den i Reglen er meget simpel. Ukrudet har i den kolde Tid faaet stor Magt. Den nysaaede Kløver staaer ret godt. Raalraber, Gulerødder og Kunkelroer, der ogsaa saaedes tidligt, i sidste Halvdel af April, hjemsogetes enkeltvis af Jordlopper; men iøvrigt har den senere Tids kjoleligere Vejr sikkert i kjendeligt Maal bidraget til at hæmme den store Insektmasse, som i modsat Fald næppe var udebleven.

De gamle Græsmarker grønnedes tidlig, men Værten hæmmedes dels af Tørken dels af Nattefrosten, og Græsset begyndte allerede at blive noget tørt, da Vejrforandringen indtraf i Maj, som ikke tøvede med at kalde en yppig og stærkt Græsvæxt frem paa de ældre Marker. De nye Kløvermarker ere

derimod med enkelte Undtagelser meget flette; de vare mere eller mindre ødelagte ved forrige Aars Tørke; mange Steder udsaaedes derfor atter Kløver- og Græsfrø i Efteraaret, og de fremspirede Planter stode ret smukt ved Juletid, men vare dog ofte for svage til at modstaa Frostene i Marts. Hvor man atter udsaaede Frø tidlig i Foraaret, bleve de unge Planter ofte ødelagte af Tørken i Slutningen af April. Den Frøudsæd, der først spirede efter Regnen i Maj, kommer derimod smukt om end sent. Fra Hedeegnene beklages, at Beboerne ej have havt Raad til en fornyet Udsæd af Kløver- og Græsfrø. — I Almindelighed ere altsaa de nye Kløvermarker meget flette og tynde, og 2det Aars Græsmark vil mange Steder blive brugt til Slet; dog synes en Ompløjning af de nye Kløvermarker kun undtagelsesvis at have fundet Sted.

Da de ældre Græsmarker saa tidlig begyndte at udvikle sig, kom Kvæget meget tidlig paa Græs, 14 Dage til 3 Uger før end almindelig, og den sidste Frygt for Fodernød faldt derved bort. Men Kvæget er dog i Reglen i slet Foderstand, om denne end er bedre, end man i Efteraaret med Rimelighed kunde vente, at den vilde blevet. Af og til træffer man endog paa ret vel holdte Besætninger, navnlig paa større Gaarde, hvor man er kommet ind paa en kraftigere Fodring, og hvor et velordnet Mejeri, støttet af de høje Priser paa Mejeriprodukter, har sat Bedkommende i Stand til med større Fordel at anvende rigeligere af det i Vinter dyre Kraftfoder. Havde Smørpriserne ikke været saa høje, vilde Mejeriudbyttet have været simpelt, thi om end Køerne ved god Fodring gav nogenlunde rigelig Mælk, saa klages der dog de fleste Steder over, at Smørudbyttet forholdsvis var meget ringe, idet der gik ikke lidt mere Mælk end almindelig til 1 *H* Smør. Kælvningen synes at have været som almindelig, fra enkelte Steder klages over Kastere, fra andre over Overløbere. Indtægterne for Studegaardene synes ogsaa at have været ret gode; det magre Kvæg til Sommergræsning betales i Foraaret meget dyrt, navnlig sammenlignet med Efteraarets lave Priser. Staldstuden blev solgt godt og

til ikke ringe Fordel for Mellemhandlerne, som med stor Fordel iaar for første Gang benyttede Jernbanen til Marskitudenes Transport; Priserne vare høje ved Foraarsmarkederne i Husum og Tøgehø, om de end trykkes lidt mod Slutningen. Af Englandsstude er der kun fedet meget faa i denne Vinter.

Læmningen er gaaet meget heldig, og fra mange Sider fremhæves en ualmindelig Frugtbarhed blandt Faarene; 3 eller 4 Lam af et Faar har ikke været sjeldent, eksempelvis endog 5. Paa den anden Side har der været megen Ufrugtbarhed blandt Svinene; mange Søer have ikke været dragtige, og da nu hertil kommer, at mange Grise ere døde 4—5—6 Uger gamle, ere Priserne paa Smaagrise som paa Klæftet særdeles høje.

Sundhedstilstanden blandt Husdyrene er iøvrigt ret god, naar undtages en Del Stiv- og Benbrudsfuge, hvorom der andetsteds i dette Hefte vil findes mere detaillerede Meddelelser.

Saa vel i Beretninger fra Frederiks som fra Hammerum Herred meddeles, at man de fleste Steder, hvor der har været Lejlighed dertil, i Vinter og Foraar har lagt særdeles Flid paa Engvanding, og hvor der har været vandet, tegne Egnene særdeles godt.

De nye ordnede Ejendomsforhold paa Samsø synes allerede at fremkalde en forøget Virksomhed. I en Beretning derfra hedder det nemlig: „Bønderne gjøre en Del for at hjælpe paa de udpinte Forder, dels ved at anvende Tang til Gjødning og dels ved Anvendelse af kunstige Gjødningsstoffer. Ogsaa Dræningen fremmes ret godt. Derimod gjør kraftig Fodring kun langsom Fremgang, om her end er brugt langt mere af Oliefager, Klid og lignende Foderstoffer end tidligere, men væsentlig beregnede paa at række paa Foderet. Nogle Bønder have brugt kogt Hørfro paa Halmhakkelse og fundet dem meget vel tjente dermed.“

Fra Lolland-Falster: „Bort landøkonomiske Selskab her (Maribo Amts) har i det sidste Aar udfoldet en temmelig betydelig Virksomhed. Det raader over temmelig betydelige Mid-

ler, omtrent 2000 Rd. om Aaret, hvilket navnlig skyldes de større Godsbesidderes Bidrag. For nylig har en af det ansat Mejeriasassistent begyndt sin Virksomhed her i Stiftet. Det er en ung Landmand, som under Rand. Segelæes Vejledning er uddannet i Mejerivæsenet i Løbet af 3 Fjerdingaar, og han rejser nu omkring paa Bøndergaardene og opholder sig 8 Dage paa hvert Sted. Det vil sikkert vise sig at være en særdeles heldig Foranstaltning. Agerbruget gaaer dog saa jævnt fremad herovre hos os, selv hos de mindre Jordbrugere, som hidtil her have været meget sene til at komme med. Amtet har i Anledning af Vandløbspørgsmaalet ladet undersøge hvor stort et Areal, der er drænet, og er kommet til følgende Resultat:

Falster: 13006 Td. L. Bønderjord, 3937 Td. L. Herregaardsjord,
Lolland: 12584 — do. 7034 — do.

Ogsaa kunstig Gødning vinder stærk Udbredelse blandt Bønderne, og mange af dem bruge den baade til Vintersæd og Udlæg, ja der findes endog den Bonde, som bruger kunstig Gødning til alle Afgrøder. Det, vi nu staa længst tilbage med, er et indbringende Kreaturhold."

Fra Ringkjøbingegnen: „Interessen for godt Smør er betydelig vakt i det sidste Aar, og paa de større Bøndergaarde begynder man nu at holde en Mejerstue, der ikke har andet Arbejde paa Marken, end at hjælpe til ved Mælkningen. Ogsaa seer man flere Steder meget gode Mælkekældere, saa der er Udfigt til, naar ellers Kjøbmændene ville gjøre større Forskjel paa Prisen paa Smør, at dette Produkt vil faae større Anseelse, end det hidtil her fra Vesteregnet har havt. Ogsaa for Dræningen begynder man at interessere sig, og mange Steder her i Egnen vil der ogsaa være god Brug for den, da Underlaget som oftest er surt Sand eller kvæget Ler. Ogsaa er man meget begjærlig efter at faae Engene vandede, og man benytter Vandet, naar man har det. Dette er imidlertid mange Steder kun Tilfældet i Vintertiden, og da troer jeg Vandet snarere gjør Engene Skade end Gavn, eftersom disse derved kun blive end koldere og bære daarlige Græsarter. Muligvis vilde mange Enge imid-

lertid uden saadan Banding slet Intet bære, da de som oftest ere magre og ligge inde imellem Hedestrækninger. Ogsaa Vejene skænkes nu mere Interesse end tidligere, navnlig dem, som ville komme til at støde til Jernbanen. Paa sammes Retning frygter man for, at Kjøbstæderne ville komme til at øve en skadelig Indflydelse."
